TRŽIŠKI MUZEJ #3 | APRIL 2026

Muzejski firbc

Novičnik Tržiškega muzeja

»MIR VAM BODI!« (JN 20,19)

Govorica obredja, simbolov in običajev je ob praznovanju velike noči, največjega krščanskega praznika, še posebej globoka in pretresljiva. Tudi tihota zavezanih zvonov izraža čudenje nad navidez nemogočim dogodkom - smrtjo Boga. V Tržiču še ohranjamo posebno obliko uporabe cerkvenih ragelj, ki v teh dneh nadomeščajo zvonove, navado obhodov mladine s prenosnimi ragljami po mestu, ki bodo letos še posebej slovesni.

Tudi zvok ragelj naj nas spominja na čudež velikonočnega jutra, ki prinaša novo upanje in nas uči, da nobena bolečina ni brez pomena, da nobena težava ni nerešljiva, da nobena temna ura ni brezupna. Upanja, navdiha in iskrene sreče Vam želimo

tržiški muzealci

AKTUALNO

ILUSTRACIJE DORE KAŠTRUN V GALERIJI KULTURNI CENTER TRŽIČ

Galerija Kulturni center Tržič
Odprtje: 16. 4. 2026, ob 17. uri

Razstava bo na ogled do ?.
Odpiralni čas: torek, četrtek 10.00–12.00, 16.00–18.00, sobota 10.00-12.00

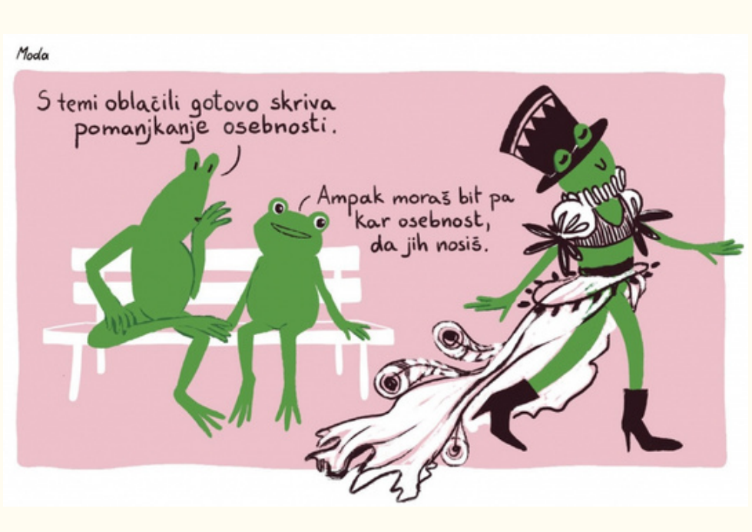
Moda
S temi oblačili gotovo skriva pomanjkanje osebnosti.
Ampak moraš bit pa kar osebnost, da jih nosiš.

Dora Kaštrun je ilustratorka, ki v svojem delu raziskuje pripovedovanje zgodb skozi raznolike vizualne pristope, pri čemer slog vedno prilagaja vsebini. Njeno ustvarjanje obsega tako ilustracijo kot tudi druge vizualne medije, dela pa je predstavila na več razstavah in tudi v animiranem filmu.
Serija kratkih stripov *Žabci*, ki jo razvija od leta 2019, skozi duhovite dialoge dveh žab ponuja ciničen, a igriv pogled na sodobni svet. Likoma, ki ju avtorica razume kot androgina, se pomen in odnos nenehno spreminjata, kar odpira prostor za razmislek o dvojini, identiteti in vsakdanjih absurdih. Razstava postavlja Žabce v ospredje, hkrati pa odpira vpogled tudi v širši spekter njenega ustvarjanja.

MUZEJSKI AVTOBUS

V soboto, 23. maja, muzealci Tržiškega muzeja organiziramo muzejski avtobus na Kras. Obiskali bomo muzej Krasa v Postojni, spominsko sobo Srečka Kosovela v Sežani (in se tako poklonili letu Srečka Kosovela) ter Muzej slovenskega jezika in knjige v Štanjelu.
Vsi ogledi muzejev bodo vodeni, v Štanjelu nas bo vodnik popeljal tudi po vasi. Odhod avtobusa bo ob 8. uri iz tržiškega avtobusne postaje.
Cena izleta je 40 € in vključuje prevoz ter stroške vstopnin in ogledov po programu (ne vključuje kosila, ki bo ob izkazanem interesu organizirano za doplačilo).

Prijave sprejemamo do **7. maja oz. do zapolnitve mest**. Prijavite se na: trziski.muzej@guest.arnes.si ali pokličite na tel. št. 04 531 55 00.

KURNIKOV GOD

V sredo, 22. aprila, vas ob 19. uri vabimo v Kurnikovo hišo k *ofiranju* na predvečer godu Vojteha Kurnika. To bo priložnost za spoznavanje življenja in dela tržiškega pesnika, poslušanje njegovih pesmi in druženje ob *materi brežanki*.

V TEJ HIŠI SE JE RODIL
VOJTEH KURNIK
9. VIII 1826 – 3. XI. 1866
LJUDSKI PESNIK

UREJANJE MUZEJSKEGA VRTA

Skupaj z Občino Tržič smo v okviru projekta *LIFE OrnamentalIAS* pričeli z urejanjem muzejskega vrta. Konec marca so stekla prva hortikulturna dela, v nadaljevanju pa pričakujemo še ureditev arhitekturnih elementov.

LIKOVNE DELAVNICE V GALERIJI PAVILJON NOB

V sklopu razstave Energija prostora bomo v Galeriji Paviljon NOB organizirali likovno-ustvarjalne delavnice, na njih ste vabljeni predvsem najmlajši. Delavnica bo organizirana v četrtek, 23. aprila, ob 17. uri v Galeriji Paviljon NOB. Tokrat bomo navdih črpali v poslikanih krožnikih, ki jih je slikar Jože Meglič ustvarjal celotno življenje in ki so prepredeni z motivi iz vseh njegovih ciklov. Vsi sodelujoči bodo pod mentorstvom Jelene Dolenc poslikali svoje krožnike.
Cena delavnice je **2€ na osebo**, prijavite se preko e- maila trziski.muzej@guest.arnes.si.

PREDSTAVITEV KATALOGA O FUŽINI GERMOVKI IN KOVAŠTVU V TRŽIČU

V ponedeljek, **4. maja**, vas ob **19. uri** prijazno vabimo v **Fužino Germovko** (Paradiž 2), kjer bo dr. Bojan Knific predstavil nov katalog k razstavi *Kovano v Paradižu*.
Vsebine kataloga obsegajo pregled razvoja metalurške dejavnosti v Tržiču in okolici, življenje in delo tržiških kovačev ter historiat Fužine Germovka s predstavitivjo lastništva, kovačev, ki so v njej kovali in kovanih izdelkov.
Za kulturni program bodo poskrbeli člani Pihalnega orkestra Tržič. Vljudno vabljeni!

Pred Florjanovo procesijo isti dan bo pred Fužino Germovka še blagoslov podobe sv. Florjana. Točno uro še sporočimo.

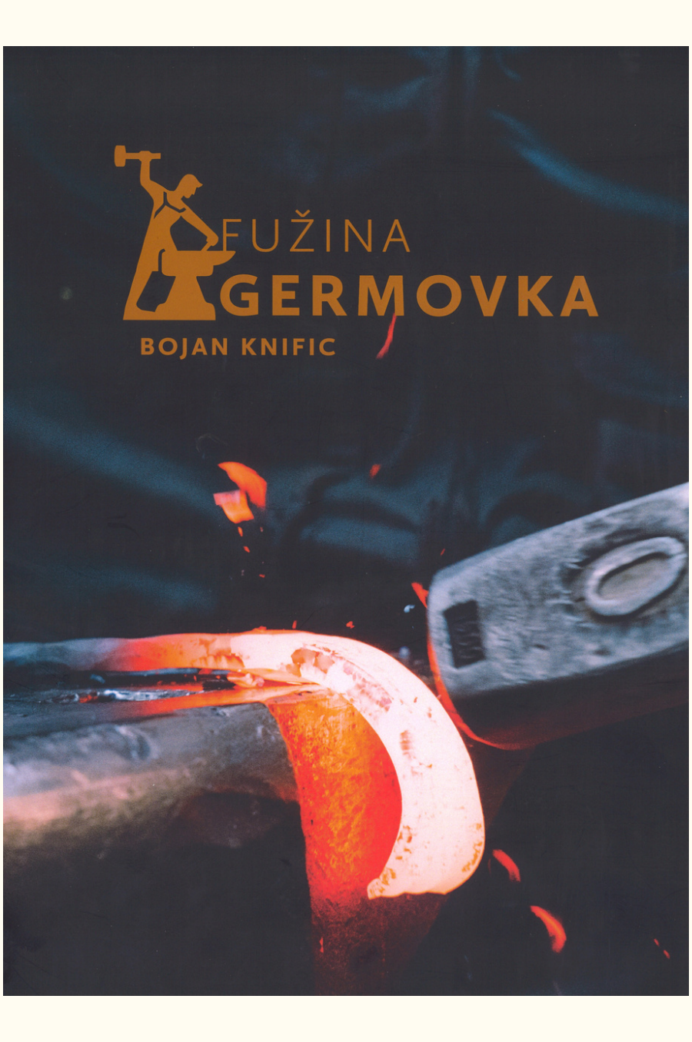

ZGODILO SE JE

VIHTENJE ZADNJEGA STOLETJA IN VUČ U VODO 2026

5. marca 2026 je bila v Kurnikovi hiši v Tržiču odprta razstava z naslovom *Vihtenje zadnjega stoletja*, ki je razkrivala dediščino spuščanja gregorčkov in pokazala ustvarjalnost današnjih otrok. Tokrat je bil hkrati z razstavo odstrt pogled na tri obletnice: pred 200 leti se je rodil Vojteh Kurnik, letos mineva 100 let, kar je Tržič postal mesto, hkrati je minilo 100 let od prvega podrobnejšega opisa spuščanja gregorčkov. Poleg omenjenih vsebin in pregovorov, ki jih je v 19. stoletju zapisal Vojteh Kurnik, so bili na razstavi na ogled postavljeni gregorčki, ki so jih izdelali učenci Osnovne šole Križe, in »Pehtre babe« otrok, ki jih je na delavnici v Tržiškem muzeju usmerjal priznan svetlobni umetnik Matej Bizovičar. Kulturni program za razstavo so skupaj z učitelji pripravili učenci Osnovne šole Križe, zbrane so nagovorili David Ahačič, dr. Anja Bajda, Matej Bizovičar in dr. Bojan Knific.

Odprtje razstave je predstavljalo uvod v praznovanje spuščanja gregorčkov. Prireditev *Vuč u vodo* je skladno s tradicijo potekala v popoldansko-večernih urah 11. marca 2026. Zbralo se je veliko število otrok in odraslih, ki so spremljali kulturni program na Trgu svobode, se postopoma in usklajeno premaknili na lokacijo spuščanja gregorčkov k brežini Tržiške Bistrice, se zadržali ob stojnicah in prisostvovali pestremu programu. Kot je v navadi, je spuščanje gregorčkov spremljal kres, fantje so vihteli goreče metle, v Kurnikovi hiši so pekli ptičke iz testa, po Tržiški Bistrici pa so drug za drugem zaplavali gregorčki.

ENERGIJA PROSTORA JOŽETA MEGLIČA V PAVILJONU NOB

V četrtek, 19. marca, smo v Galeriji Paviljon NOB odprli razstavo del akademskega slikarja, Jožeta Megliča. Na ogled so predvsem industrijski pejsaži, erotične krajine ter domači, tržiški pogled, zato tudi temu primeren naslov, Energija prostora. Na odprtju so se srečali Megličeva družina, njegovi znanci ter vsi ostali ljubitelji njegove umetnosti, skozi katero Meglič še vedno živi. Za piko na i so pokrbeli Lomski fantje z pesmimi, ki opevajo Megliču ljubi domači kraj, Lom.
Razstavo si lahko ogledate do vključno 9. maja 2026.

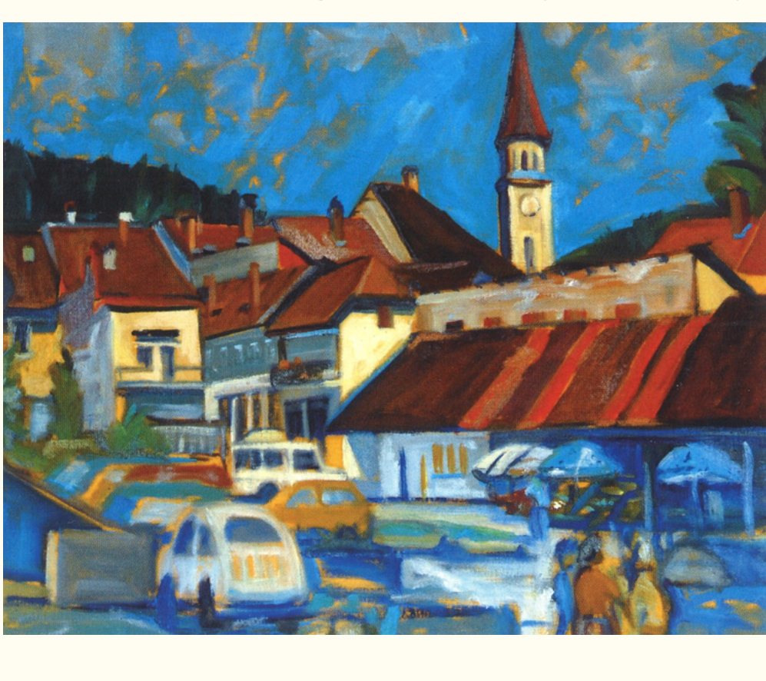

DVA DNEVA SMO GOSTILI ŠTUDENTE FILOZOFSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

V petek in soboto, 20. in 21. marca 2026, smo v Tržiškem muzeju gostili prek šestdeset študentov Filozofske fakultete v Ljubljani – večina jih študira etnologijo in kulturno antropologijo, manjši del umetnostno zgodovino. Podrobno smo jim predstavili stalne razstave, ki jih imamo v Pollakovi kajži, Fužini Germovka in Kurnikovi hiši, jih usmerjali pri raziskovalnem delu in pomagali vzpostavljati kontakte s Tržičani, s katerimi so želeli priti v osebni stik. Študente sta v tržič pripeljali doc dr. Renata Novak Klemenčič in doc. dr. Veronika Zavratnik.

Študenti etnologije in kulturne antropologije so v Tržič prišli z namenom spoznavanja terenskega dela – raziskovali so tržiško rokodelsko dediščino, predvsem njej položaj v sodobnosti. Pogovorili so se z več kot tridesetimi rokodelci in rokodelkami, spoznavali so njihovo delo in razmišljali, kakšne možnosti se ponujajo v prihodnosti. Študenti umetnostne zgodovine so raziskovali tržiško stavbno dediščino, nadvse zanimiv in dragocen jim je bil obisk in podroben ogled hiše Matjaža in Maje Simon na Trgu svobode – veliko zahvalo za gostoljubje jima izrekamo tudi v Tržiškem muzeju.

Raziskovalna spoznanja bodo študenti združili v zaključna dela, katerih izsledki bodo 22. maja 2026 predstavljeni v Tržiču, zbrana gradiva pa bomo hranili tudi v Tržiškem muzeju.

PARTIZANSKE SMUČARSKE TEKME V ATRIJU OBČINE TRŽIČ

Gostujočo razstavo o partizanskih smučarskih tekmah v Cerknem smo bili zaradi hudih vremenskih razmer prestaviti v bivšo Galerijo Atrij, samo odprtje pa smo zamaknili ter izvedli v torek 28. marca. Na odprtju sta direktorja sodelujočih muzejev David Ahačič ter dr. Miha Kosmač pozdravila obiskovalce ter poudarila medmuzejsko sodelovanje, ki se s takimi razstavami in dogodki veča in krepi. Avtorica razstave kustosinja Milojka Magajne je imela po kratkem odprtju tudi strokovno vodstvo po razstavi. Razstavo si obiskovalci lahko ogledate do 25. aprila 2026.

OBISK LILE LAPANJE V TRŽIŠKEM MUZEJU

V mesecu marcu nas je obiskala Lila Lapanja, ameriško-slovenska alpska smučarka tržiških korenin, ki v zadnjem obdobju tekmuje za Slovenijo, za katero je nastopila tudi na zimskih olimpijskih igrah leta 2026 v Milanu in Cortini d'Ampezzo. Sploh jo je navdušil Slovenski smučarski muzej, kamor je kasneje pripeljala tudi svojo družino, Tržiškemu muzeju pa podarila tudi nekaj svojih predmetov, ki smo jih vključili v vitrino meseca. Lili se za to dejanje toplo zahvaljujemo in se veselimo nadaljnjega sodelovanja!

GOSTOVANJE V DOMU PETRA UZARJA

V torek, 31. aprila, smo v Domu Petra Uzarja za uporabnike in obiskovalce odprli razstavo *Zlata cokla, železni škornji in stekleni čeveljček*, ki je bila lansko leto v sklopu Šuštarske nedelje na ogled v Galeriji Paviljon NOB. Pripravili smo izbor predmetov in panojev, odprtje smo popestrili s kratkim programom, uporabniki pa so sodelovali pri reševanju ugank in razumevanju pomena različnih vraž.

NAPOVEDUJEMO

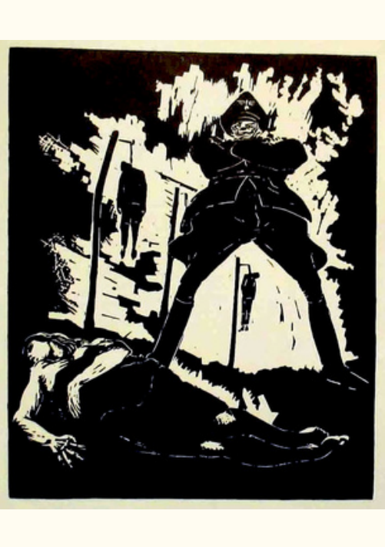

Nedelja, 17. maj 2026: Mednarodni muzejski dan

Sreda, 20. maj, ob 18. uri: Odprtje medmuzejske razstave Tržiškega muzeja in Posavskega muzeja Brežice, dela Vita Globočnika in Alenke Gerlovič

KURNIKOVO LETO

FORTUNAT KURNIK STAREJŠI – KOLAR IN RADETZKYJEV KOČIJAŽ

Žan Škrjanec in Sonja Koren Valjavec

Fortunat Kurnik starejši (naziv starejši bomo uporabljali, da ga ločimo od njegovega sina Fortunata mlajšega) spada v prvo generacijo družine Kurnik, rojeno v Tržiču. Rodil se je 8. julija 1792 kot šesti otrok očetu Luki Kurniku ter materi Katarini Kerničar na naslovu Tržič št. 23, danes tam stoji stavba Trg svobode 31. Izučen je bil v očetovi obrti – kolarstvu, za kar izvemo pri različnih vpisih v tržiških matičnih knjigah, ter v drugih dokumentih, ki jih hrani Tržiški muzej ter Nadškofijski arhiv Ljubljana. V ustnem izročilu se je ohranil podatek, da se je v času Ilirskih provinc hotel izogniti vojaški službi, zato naj bi s prijateljem ušel, se nekaj časa skrival v okolici Tržiča, nato odšel na Dunaj, kjer naj bi postal dvorni kočijaž. Pozneje naj bi ga dodelili feldmaršalu grofu Radetzkyju, ki je bil poročen z grofico Frančiško Romano von Strassoldo – Grafenberg in je od njene matere odkupil (takrat še) grad Neuhaus in postal lastnik tržiškega gospostva. Pisnih virov za Fortunatovo izogibanje vojaščini še ne poznamo, z gotovostjo pa lahko potrdimo, da je bil res v Radetzkyjevi službi. Ohranjeno imamo dovoljenje za pot z datumom 15. september 1817, kjer »*Nosilca tega pisma, Johan Tscharmann in Ferdinand Kurnek, ki sta v službi Njegove Ekscelence, cesarsko-kraljevega resničnega tajnega svetnika in generalnega feldmaršala, grofa Radetzkega, potujeta z njegovo prtljago in spisjem preko Odenburga (Soprona) na Dunaj, na njuno določeno nalogo. Zato se zapoveduje vsem pristojnim, naj ju pustijo neovirano mimo ter jima po potrebi nudijo vso potrebno pomoč in oskrbo.*« Kdaj je torej Fortunat nastopil službo pri Radetzkem, ni znano, že naslednje leto, 14. septembra 1818 pa je dobil odpustnico za njegovo delo. Odpustnico je podpisala grofinja Radetzky, v katerem je pohvalila Fortunatovo delo na Dunaju, hkrati pa je omenjeno, da se Fortunat vrača k svojemu poklicu kolarski pomočnik. Ta odpust je povezan z odhodom grofa Radetzkega iz Tržiča, ki je leta 1819 bankrotiral ter bil prisiljen prodati vse svoje tržiške posesti baronu Jožefu Dietrichu.

Leta 1818 se je Fortunat vrnil v Tržič, kjer je bil najverjetneje kolarski pomočnik, 16. aprila 1821 pa je zaprosil za dovoljenje za samostojno opravljanje kolarskega poklica. V prošnji Fortunat omenja, da se je za kolarja izučil v Celovcu, da se je še dodatno izpopolnjeval ter več let potoval kot pomočnik. Sedaj pa se vrača v rodni kraj, »*deloma zato, da bi preživljal ostarelega očeta, deloma pa zato, da bi zapolnil pomanjkanje izurjenih kolarjev v okolici.*« Prošnjo so mu čez nekaj dni, 24. aprila potrdili »*glede na okoliščino, da v trgu Neumarktl trenutno ni primernega kolarja.*«

Fortunat Kurnik se je 22. julija 1821 v Tržiču poročil s Katarino Polc, ki naj bi po ustnem izročilu delala v graščini Neuhaus kot kuharica. Če to drži, je velika verjetnost, da sta se s Fortunatom spoznala prav tam, v službi grofa Radetzkega. Pri vpisu v tržiški matični knjigi porok je zapisano, da je Fortunat prebival na naslovu Tržič št. 142 (danes Koroška cesta 1) ter bil po poklicu kolar (*Wagner*), pri Katarini Polc pa izvemo, da je živela na naslovu Tržič št. 131 (danes Trg svobode 17). Mlad par se je gotovo v kratkem preselil, saj pri krstnem vpisu prvega otroka Fortunata (mlajšega), rojenega 5. julija 1822, zasledimo naslov Tržič št. 92 (danes Trg svobode 22). Po Fortunatu sta imela še 6 otrok, Jožefa, Vojteha, Marijo, Andreja, Vincenca ter Ano, od vseh je samo Jožef umrl v otroštvu. Pri krstnih vpisih lahko tudi sledimo, kje so Kurniki živeli in podvomimo eno najbolj znanih prepričanj o tej družini, o kraju rojstva Vojteha Kurnika. Pri Fortunatu, Jožefu, ter Andreju je pri domačem naslovu naveden Tržič št. 92, pri Vojtehu naslova ni zapisanega pri Mariji pa je zapisan naslov Tržič št. 91. Najverjetneje gre pri Vojtehu in Mariji za nepozornost zapisovalca, družina je gotovo ves čas živela na naslovu Tržič 92. Šele pri Vincencu, ki je bil rojen 9. aprila 1832, pa že najdemo zapis, da je družina živela na naslovu Tržič št. 76 (danes Kurnikova pot 2 – Kurnikova hiša). Po tem lahko sklepamo, da Vojteh še ni bil rojen v Kurnikovi hiši, ampak se je družina tja preselila med letoma 1829 (ko je bil rojen Andrej, še na starem naslovu) ter 1832 (ko je Vincenc rojen že v Kurnikovi hiši). Katarina Polc je 2. avgusta 1834 umrla, za vzrok smrti je navedena jetika oz. tuberkuloza (*an der Hectis*).

Fortunat se je po prerani smrti Katarine znova poročil, in sicer z Uršulo Eržen, poročila sta se 22. februarja 1835. V zakonu so se jima rodili 4 otroci, Janez Krstnik, Frančišek, Frančiška ter Lindvina, po sedaj dostopnih podatkih je samo Frančišek umrl v otroštvu. Zanimiv je tudi krstni vpis pri Frančiški, ki namesto matere Uršule Eržen navaja Uršulo Žitnik. Najverjetneje gre tudi tukaj za napako vpisovalca in ne za drugo žensko. Da ne gre za Fortunata mlajšega, nam pove vpis poklica pri očetu, kolarski mojster (*Wagnermaister*), kar pa Fortunat mlajši takrat zagotovo še ni bil. Zadnjič srečamo Fortunata Kurnika starejšega v mrliški knjigi župnije Tržič pri vpisu iz dne 19. oktobra 1840, pri 48 letih je umrl za tifusom (*Nervenfieber*). Njegova najmlajša hčerka Lindvina se je rodila šele pol leta po njegovi smrti.

S Fortunatom se je družina torej preselila v hišo, ki ji danes rečemo Kurnikova hiša, obrt kolarstva pa je prenesel tudi na svoje otroke. Kdaj in s kom so Kurniki dejansko postali lastniki Kurnikove hiše, pa v naslednjem članku.

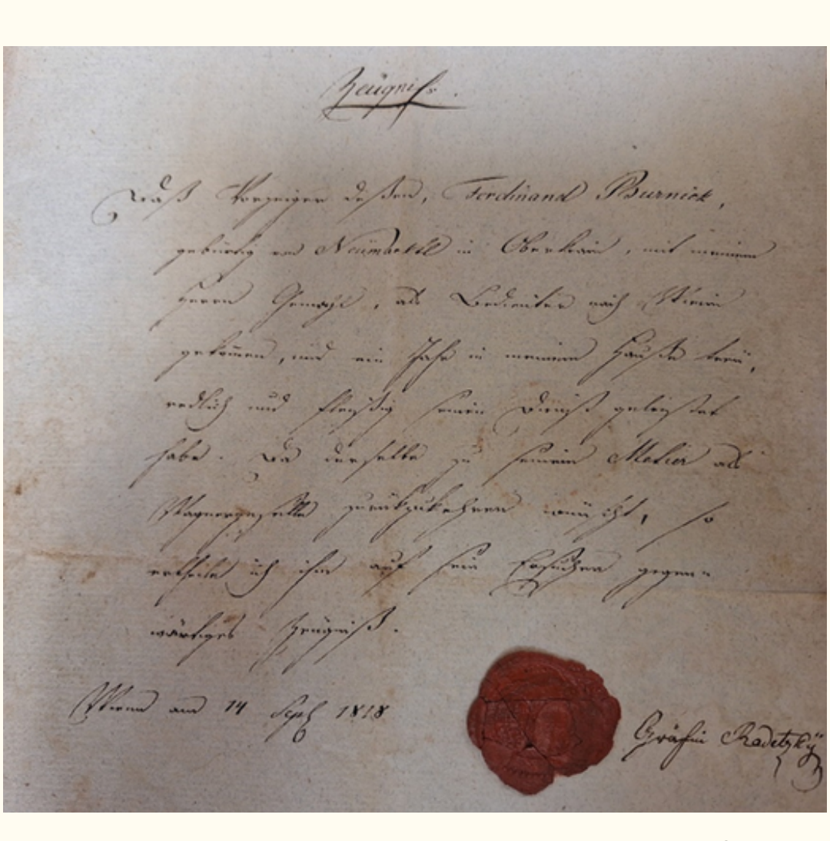

Spričevalo o odpustu Fortunata Kurnika, spodaj podpis grofice Radetzky (hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana).

Viri

- ·Krstne knjige župnije Tržič (1784-1803), (1821-1843)
- ·Mrliške knjige župnije Tržič (1812-1828), (1829-1837), (1837-1854)
- ·Poročne knjige župnije Tržič (1816-1843)
- ·Arhiv Tržiškega Muzeja, Arhivska škatla Mici Kurnik
- ·Nadškofijski arhiv Ljubljana, 423, Fortunat Kurnik, škatla 13

Radi obiskujete Tržiški muzej? Vas zanimajo (krajevna) zgodovina, etnologija, razvoj obrti, umetnost? Ste prijatelj Tržiškega muzeja in se vam zdi naše delo pomembno? Potem vas prosimo, da to sporočilo posredujete tudi drugim, ki bi jih morda pritegnilo, a našega muzeja še ne poznajo ali še niso prejemniki našega novičnika.
Če bi radi prejemali novičnik, se lahko prijavite nanj preko spletne strani Tržiškega muzeja www.trziski-muzej.si/ ***ALI*** *preko e-naslova trziski.muzej@guest.arnes.si*

Tržiški muzej
Muzejska ulica 11
4290 Tržič

www.trziski-muzej.si